

Ekosofias Nyhetsbrev

NOVEMBER 2022 - TRETTIONDE ÅRGÅNGEN

KOLDIOXIDUTSLÄPPEN PÅ REKORDNIVÅ – ÖKAT FLYGANDE LIGGER BAKOM

Koldioxidutsläppen ligger på en rekordnivå, det visar ny forskning från Global Carbon Project som sammanställer data från ett stort antal forskningsinstitutioner. Det finns alltså inga tecken på den minskning som är akut om vi ska kunna nå Parisavtalets 1,5-gradersmål och behålla drägliga livsvillkor på jorden.

Enligt forskningsartikeln kommer årets utsläpp att landa på 40,6 miljarder ton, eller gigaton (Gt), koldioxid, och om utsläppen fortsätter på den nivån är det 50 procents risk att 1,5-gradersmålet överskrids inom nio år, enligt artikeln. Utsläppen ligger nu strax över nivåerna innan pandemin, och har även ökat jämfört med 2021, främst till följd av ökad förbränning av olja vilket till stor del beror på ökat flygande efter en nedgång under pandemin.

EUROPA VÄRMS UPP SNABBAST I VÄRLDEN

Temperaturen i Europa har ökat mer än dubbelt så mycket som det globala genomsnittet under de senaste 30 åren. Europa är den kontinent som värms upp snabbast i världen, enligt en ny rapport. Uppvärmningen kostar både människoliv och pengar.

Isarna i glaciärerna i Alperna har under perioden 1997 till 2021 förlorat 30 meter i tjocklek. Grönlands inlandsis smälter och bidrar till att öka höjningen av havsnivåerna. Under sommaren 2021 registrerades för första gången regn på Grönlands högsta punkt där forskningsstationen Summit ligger.

Europas temperatur har i genomsnitt ökat med cirka 0,5 grader per decennium de senaste trettio åren. Ökningen är mer än dubbelt så hög som det globala genomsnittet och snabbast i världen.

Extrema väderhändelser i Europa ledde under förra året till närmare 300 dödsfall, hade direkt påverkan på mer än en halv miljon människor och orsakade skador för minst 50 miljarder US-dollar. De flesta händelserna, 84 procent, var översvämningar eller stormar.

– Europa är ett levande exempel på en allt varmare värld och påminner oss om att även väl förberedda samhällen inte är säkra när extrema väderhändelser inträffar. Under 2021 orsakade stora översvämningar död och förstörelse. I år har stora delar av Europa drabbats av omfattande värmeböljor, torka och skogsbränder, säger Petteri Taalas, generalsekreterare för WMO.

Dagens Nyheter

ALLT VARMARE OCH BLÖTARE I SVERIGE

Det svenska klimatet blir allt varmare och blötare. Det framgår av en ny rapport av SMHI, där myndigheten använt data ur sitt arkiv med historiska väderobservationer.

Observationerna visar att Sveriges årsmedeltemperatur för perioden 1991–2020 har ökat med 1,9 grader jämfört med perioden 1861–1890. Det är drygt dubbelt så mycket som det globala medelvärdet för motsvarande period.

Även årsnederbörden har ökat, sedan år 1930 från 600 mm/år till nästan 700 mm/år från år 2000 och framåt. Samtidigt har antalet dagar med snötäcke minskat med i medeltal 16 dagar jämfört med perioden 1961–1990.

Ytterligare en tydlig förändring är solinstrålningen. Den har ökat med cirka 10 procent sedan mitten av 1980-talet. Enligt SMHI är detta något som troligen bidragit till den starka uppvärmningen i Sverige under de senaste decennierna.

FJI FLYTTAR 48 BYAR PÅ GRUND AV KLIMATFÖRÄNDRINGAR

De stigande vattennivåerna och frekventa cyklonerna tvingar stora delar av Fiji att flyttas inåt land. Nationen har utvecklat en utförlig plan för att, till en början, flytta på 48 kustnära byar.

De stora klimatutmaningarna har diskuterats vid FN-konferensen COP27 i Egypten. En stridsfråga har varit hur utsatta länder ska anpassa sig till klimatförändringar.

Ett av länderna som är mest utsatt, och som behöver anpassa sig snabbt, är önationen Fiji i Stilla Havet. Där stiger havsnivåerna ungefär tre gånger snabbare än genomsnittet i världen, och kustnära samhällen tvingas flytta inåt land. Enligt den nationella handlingsplanen ska 48 byar helt och hållet omlokaliseras till en säkrare plats.

– De 48 är inte nödvändigtvis alla byar som måste flyttas, men det är de som det är mest bråttom med, säger Fjiis FN-ambassadör Satyendra Prasad, som SVT:s reporter har träffat på klimatkonferensen i Egypten.

INDISK AKTIVIST OM KLIMATFÖRÄNDRINGARNA:

"OM FLODEN STIGER FINNS INGENSTANS ATT BO"

Vart tredje barn i världen som lever i fattigdom hotas samtidigt av klimatförändringar. Sammanlagt handlar det om 774 miljoner barn, visar en ny rapport från Rädde barnen.

De allra flesta av dessa barn, 223 miljoner, bor i Indien.

I Indien har extrema värmeböljor, skyfall, cykloner och torka tvingat miljontals människor på flykt.

När glaciärerna smälter i Himalaya stiger vattnet i Bramaputrafloden och översvämningarna sveper med sig hela byar. Assam är därför den delstat där flest hus förstörts de senaste månaderna. Hundratals människor har dött i översvämningarna och dessutom påverkas barnens utbildning och framtid.

– När det är översvämning kan barnen inte ta sig till skolan. När de är hemma långa perioder förlorar de intresset för utbildning och riskerar att hamna i barnarbete, säger Preety Tanti, en ung klimataktivist i Assam.

Svt

VÄRLDENS FATTIGA DRABBAS HÅRDAST AV KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Utan samordnade och brådskande åtgärder kommer klimatförändringarna att förvärra ojämlikheterna och vidga klyftorna i mänsklig utveckling enligt den nya Human Climate Horizons-plattformen som lanserats av FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och Climate Impact Lab.

– År 2022 bevittnar samhällen över hela världen en klimatnödsituation som drabbar mycket snabbare och hårdare än vad många förutspått.

Klimatförändringarna innebär ett hot mot vår framtid och måste åtgärdas här och nu, säger Achim Steiner, chef för UNDP.

– Den nya plattformen lägger viktiga data och analyser i händerna på beslutsfattare, och hjälper länder att vidta klimatåtgärder där det behövs som mest. Till exempel visar plattformen att starkare globala ansträngningar mot Parisavtalets mål skulle kunna minska den beräknade dödligheten från extrem hetta år 2100 med mer än 80 %, vilket skulle rädda tiotals miljoner liv.

En jämförelse av klimatförändringarnas hälsoeffekter mellan länder pekar på en framtid som förstärker nuvarande ojämlikheter: bland G20-länderna – som står för majoriteten av de samlade CO2-utsläppen – kommer en tredjedel att uppleva ökade dödstal på grund av klimatförändringar. Men bland de minst utvecklade länderna kommer nästan tre fjärdedelar se ökade dödstal, vilket dramatiskt ökar ojämlikheterna mellan länder under de kommande decennierna.

·EKOSOFIA·

LUFTFÖRORENINGAR BERÄKNAS ORSAKA 6 700 DÖDSFALL I SVERIGE VARJE ÅR

Luftföroreningar beräknas orsaka 6 700 förtida dödsfall i Sverige varje år. Det visar den senaste studien som IVL Svenska Miljöinstitutet och Umeå universitet har gjort på uppdrag av Naturvårdsverket. Varje dödsfall uppskattas motsvara en förlust av tio levnadsår.

– Exponeringen är högst för människor som vistas och bor i centrala delar av de större städerna och generellt högre i södra Sverige, säger Malin Gustafsson, forskare på IVL Svenska Miljöinstitutet.

Luftföroreningar kan orsaka hjärt- och kärlsjukdomar och andningsbesvär och har både akuta och långsiktiga hälsoeffekter. Enligt rapporten beräknas hälsoeffekterna av förhöjda halter av kvävedioxid och partiklar (PM_{2,5}) kosta samhället cirka 168 miljarder svenska kronor varje år. Dagar med höga halter av luftföroreningar är det fler som insjuknar och söker vård.

Jämförs halterna med Världshälsoorganisationens WHO:s nya uppdaterade riktvärden för luft visar resultaten att mer än 80 procent av den svenska befolkningen utsätts för halter av partiklar (PM_{2,5}) som ligger över de rekommenderade nivåerna. Drygt tio procent av den svenska befolkningen utsätts för halter av kvävedioxid och PM₁₀ som ligger över de rekommenderade nivåerna.

RAPPORT: FORSKARNAS 10 NYA INSIKTER OM KLIMATET

Årets tio viktigaste nya klimatinsikter sammanfattas av forskare. Det finns många komplexa samband i den brådskande klimatomställning som alla skulle vinna på.

– För att lyckas krävs en närmast omedelbar global samverkan, säger klimatprofessor Johan Rockström.

– Den senaste forskningen visar kraftigt stigande samhällskostnader kopplade till extrema klimathändelser och ett akut behov av att sluta överträda gränser för vår anpassningsförmåga eftersom konsekvenserna då blir bestående. Om vi genomför en regelmässig och säker implementering av Parisavtalet kan det resultera i en rad globala vinster. Men för att lyckas krävs en närmast omedelbar global samverkan, säger han i en kommentar.

I rapporten "10 New Insights in Climate Science" ifrågasätts bland annat vad som kallas "myten om oändlig anpassning", det vill säga att människor och ekosystem har möjlighet att anpassa sig till kommande klimatförändringar. Det stämmer bara delvis enligt forskarna. Anpassningsförmågan fungerar bara upp till en viss gräns och går medeltemperaturen upp med 1,5°C eller till och med 2°C fungerar det förmodligen allt sämre. Klimatanpassning får därför inte ersätta utsläppsbegränsningar.

Årets rapport belyser särskilt samspelet mellan klimatförändringarna och andra risker som konflikter och krig, pandemier, livsmedelsförsörjning. En slutsats är att fortsatt fossilberoende förvärrar de redan sårbara systemen för energi- och livsmedelsförsörjning.

COP27 AVSLUTAT – SÅ GICK DET I NYCKELFRÅGORNA

Trots att man till slut nådde en lösning kring den svårlösta frågan om en klimatskadefond så var ändå ingen riktigt nöjd efter mötet. Det säger SVT Nyheterers reporter Susan Ritzén på plats i Egypten.

Trots utdraget organisatoriskt kaos lyckades man på övertid fatta ett historiskt beslut under COP27 att ersätta de länder som drabbas hårdast av klimatförändringarna. Tidigt på söndagsmorgonen, efter en hård nattmangling, kunde äntligen världens länder gemensamt anta ett slutdokument för klimatmötet i Egypten.

En av de mer uppmärksammade punkterna vid klimatmötet är en överenskommelse om en fond för "loss and damage", eller klimatskadefonden som den har kommit att kallas, där rikare länder ska betala fattigare länder för skador som orsakats av klimatförändringarna.

MATTIAS FRUMERIE: FONDEN SÄNDER VIKTIGT SIGNALVÄRDE

Sveriges chefsförhandlare vid Cop 27-mötet, Mattias Frumerie, menar att fonden som ska kompensera världens fattigare länder för förluster och skador sänder ett viktigt signalvärde.

Riksdagspolitikern Jytte Guteland (S) är också positiv till beskedet om fonden.

– Den kommer spela roll. Det har funnits en ilska bland länder att löften brutits tidigare, jag tror den här fonden blir viktig för en bättre dialog och bättre förutsättningar inför nästa Cop-möte.

Mötet lyckades däremot inte enas om nya skrivelser kring utfasningen av fossila bränslen, där striden bland annat handlat om att inkludera gas och olja tillsammans med kol, samt sätta en mer ambitiös målsättning.

– Vi ville komma längre och hade velat se ett bättre resultat helt klart, men det fanns ett stort motstånd i den här frågan, säger Mattias Frumerie, som också hyllade det svenska näringslivets närvaro.

– Det betyder otroligt mycket att de är på plats.

Dagens Industri rapporterade om att de svenska bolagen tog ledningen när deras upprop inför riksdagsvalet (som krävde skarpare klimatlagstiftning) utvecklades till en global motsvarighet under hashtaggen #WeCanDolt!

600 företagsledare, forskare och beslutsfattare, som själva säger sig representera en omsättning på 124 miljarder dollar, finns bland undertecknarna.

– Att få bort fossilsubventionerna är otroligt viktigt, det finns ingen logik i att investera miljarder dollar på ett bränsle som har vi har vetat i årtionden förstör vår planet”, sa Stuart Templar, global hållbarhetschef på Volvo Cars under lanseringen. Medan Scantias hållbarhetschef Andreas Follér konstaterade att: ”Det finns inga teknologiska hinder kvar.”

GÖR OM COP-MÖTEN TILL EN ARENA FÖR ATT VISA KLIMATFRAMSTEG

Enligt Johan Rockström borde formen för klimatförhandlingarna förändras radikalt, flytta fokus bort från textförhandlingarna och i stället bli en global uppvisningsplattform för ländernas klimatarbete.

– Alla texter är nu färdigförhandlade. Det enda som räknas nu är leverans och därför borde hela COP-processen reformeras till att bli en arena för länder att rapportera om sitt klimatarbete och sina framsteg, säger Johan Rockström till Sveriges Radio.

REGERINGEN KAN INTE RYCKA PÅ AXLARNA ÅT EU:S KLIMATMÅL

Den nya regeringen ökar klimatutsläppen och rycker på axlarna åt klimatmålen. Men EU:s klimatmål är lagstiftning som även Sverige måste följa.

– Sverige kommer tvingas till åtgärder som minskar utsläppen, säger David Mjureke, senior rådgivare vid WWF.

I en uppmärksam intervju i Svenska Dagbladet viftar nya finansministern Elisabeth Svantesson (M) bort årtal av svenskt klimatarbete. På frågan vad som händer om Sverige inte lyckas minska utsläppen tillräckligt för att nå 2030-målet, som beslutats av riksdagen, svarar finansministern: "Gör vi inte det så gör vi inte det".

Vad varken reportern eller Elisabeth Svantesson nämnde var dock att Sverige, som medlem i EU, måste följa EU-lagarna. Och till skillnad från den svenska regeringen så skärper EU just nu unionens klimatlagar.

– EU är inget trivialt samarbete, utan de beslut om klimatlagstiftning som tas i EU gäller framför nationell lagstiftning. Varken media, politiker eller företag verkar ha fattat vilken omvälvning de EU-beslut som nu är på gång innebär för den nationella klimatpolitiken, säger miljökonstulents Magnus Nilsson.

– EU struntar i om vi inte klarar våra nationella klimatmål, men om vi inte klarar våra mål gentemot EU, då blir det konsekvenser, säger David Mjureke, senior rådgivare för klimat- och energifrågor vid Världsnaturfonden, WWF.

– Om vi inte klarar att nå klimatmålen på annat sätt så kommer vi att behöva köpa utsläppsutrymme, och det blir dyrt. Det är det ingen som helst diskussion om, säger David Mjureke.

·EKOSOFIA·

Just nu köper Tyskland utsläppsrätter från andra länder eftersom de inte lyckats nå EU:s utsläppsmål under föregående period, 2013–2020. Att helt sonika välja att inte betala är inget alternativ enligt Mjureke.

– Kommissionen skulle agera direkt. Det finns inte en möjlighet att en medlemsstat kan strunta i kraven och tro att man kommer undan, nej.

Klimatpolitiken är ett prioriterat område inom EU idag, säger han.

– Alla medlemsstater måste följa EU-rätten, dit hör EU:s klimatlag. Om Sverige inte lever upp till kraven kan EU-kommissionen väcka talan mot Sverige i EU-domstolen, säger Sanja Bogojevic, professor i juridik vid universitetet i Oxford. Det kan leda till att Sverige döms till dryga böter. Det har hänt en gång förut, när Sverige åtalades och bötfälldes för att inte ha levt upp till kraven i Industriutsläppsdirektivet.

ETC

DE STÄMMER STATEN FÖR BRISTANDE KLIMATPOLITIK

Nyligen lämnade organisationen Aurora in en stämningsansökan mot den svenska staten för bristande klimatpolitik.

Stämningen drivs som en gruppitalan som sammanlagt 636 barn och ungdomar står bakom.

– Om statens klimatåtgärder brister nu så hotar de våra mänskliga rättigheter i framtiden. Det är en juridisk skyldighet som staten rättsligt kan ställas till svars för. Därför stämmer vi dem, säger 23-åriga juriststudenten Ida Edling från Aurora.

– Det är ett väldigt stort gap mellan vad som görs och vad som krävs. Vi vill att svenska staten tar fram – och följer – nya klimatmål som är i linje med Parisavtalet.

Stämningen, som förberetts under två år, är mer aktuell än någonsin, anser Aurora. Regeringen lade nyligen en budget som innebär att en tredjedel av reformutrymmet används för fossila subventioner. Både finansminister Elisabeth Svantesson (M) och klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) har dessutom uttryckt tvivel om att Sverige med den nya klimatpolitiken som nu förs kommer att uppnå sina klimatmål.

Enligt stämningen brister statens klimatpolitik på tre punkter:

– Staten har inte undersökt hur stor Sveriges andel av det globala klimatarbetet ska vara – alltså hur snabbt de svenska utsläppen måste minska.

– Det saknas genomförbara planer för omfattande utsläppsminskningar. Även utsläpp som i dag inte omfattas av de svenska klimatmålen behöver minska.

– Staten har även brustit i genomförandet i av klimatåtgärder för att nå klimatmålen.

I Europa har de senaste åren flera rättsprocesser i klimatmål rönt framgång. I Nederländerna har organisationen Urgenda vunnit mot regeringen, som sedan dess tvingats skärpa sina klimatmål. Oljejätten Shell har också, i samma distriktsdomstol, dömts att nästan halvera sina utsläpp. Även den tyska regeringen har tvingats skärpa klimatmålen efter en stämning.

Dagens Nyheter

MYNDIGHETER SAKNAR MILJÖKOMPETENS – PROBLEM VID UPPHANDLINGAR

En stor andel av myndigheterna i Sverige har inte en särskilt välorganiserad inköpsprocess, och dessutom är miljökompetensen otillräcklig. Det här slås fast i den nya granskningsrapporten: Miljömässig hållbarhet vid statlig upphandling

– på rätt väg men långt kvar. Bakom rapporten står Riksrevisionen, en myndighet som ligger under riksdagen och som bland annat har i uppgift att granska vad statens pengar går till samt hur effektivt pengarna används.

– I praktiken läggs ofta ansvaret för att ta miljöhänsyn på den enskilda upphandlaren och myndigheten blir då beroende av den personens intresse och ambitionsnivå. Det är för sårbart, säger Henrik Allansson, projektledare för granskningen, i en kommentar.

·EKOSOFIA·

MÅLET: FÅNGA IN 100 000 TON KOLDIOXID ÅRLIGEN FRÅN SÄVENÄS

Renova och Göteborg Energi ska göra en förstudie för infångning av koldioxid – så kallad CCS – från avfallsförbränningen på Sävenäs. Om lösningen lyckas kan 100 000 ton koldioxid fångas in varje år från 2030.

Möjligheten att fånga in koldioxid är en viktig del för att nå klimatneutralitet.

Mål som Göteborgs Stad har till 2030, och Sverige till 2045.

– I vissa delar av samhället är det nödvändigt med CCS för att komma till rätta med koldioxidutsläppen. Detta är ett avgörande steg i stadens omställning och vi är glada att vara med och driva den utvecklingen, säger Per-Anders Gustafsson, tillförordnad vd för Göteborg Energi.

Redan i dag används energin från avfallsförbränningen. Den genererar både fjärrvärme och el. I framtiden är ambitionen att förhindra koldioxiden från avfallsförbränningen att nå atmosfären.

Förstudien ska vara klar under våren 2023.

Vårt Göteborg

STOCKHOLM TIDIGARELÄGGER KLIMATMÅL: KLIMATPOSITIVT TILL 2030

Stockholms stads nya politiska styre vill skärpa stadens klimatmål ordentligt.

Det innebär att staden ska bli klimatpositiv år 2030, tio år tidigare än planerat.

Som en del i arbetet vill politikerna börja mäta stockholmarnas konsumtionsutsläpp, med sikte på att halvera dem.

– Det kan exempelvis handla om att vi som kommun ska ställa andra krav på offentlig upphandling, skärpa villkoren vid inköp eller bygga av bostäder. Men mycket handlar också om att underlätta för stockholmarna att leva hållbart och välja klimatsmarta lösningar, säger klimatborgarrådet Åsa Lindhagen (MP).

GÖTEBORG VILL BLI FÖRST MED STRÄNGASTE MILJÖZONEN

Göteborg vill bli den första svenska staden som inför en miljözon klass 3 i de centrala delarna och på lite sikt vill man ha helt bilfritt inom vallgraven. Det är några av de planer det nya rödgröna styret har för den innevarande mandatperioden.

Miljözon klass 3 är den strängaste miljözonen. Där får endast elfordon, bränslecellsfordon samt vissa gasfordon framföras. Exakt när denna miljözon kommer att börja gälla i centrala Göteborg är ännu inte klart, men tillträdande kommunalrådet Karin Pleijel (MP) lovar att det blir någon gång under mandatperioden.

SVENSKAR FORTSÄTTER HANDLA SCHYSSTA LIVSMEDEL: DRAR NER PÅ KÖTT

Svenskarna sparar in på kött och delikatesser i ekonomiskt kärva tider.

Samtidigt fortsätter många att handla etiskt producerade livsmedel, och två av tre svenskar köper Fairtrade-märkta varor. Det visar en ny undersökning från Kantar Sifo.

– Det är glädjande att många konsumenter fortsätter att välja varor som producerats med respekt för mänskliga rättigheter och miljö. Trots tuffare tider är det tydligt att hållbar konsumtion är viktigt för många, säger Cecilia Ceder, vd för Fairtrade Sverige.

Inflation och prishöjningar har förändrat svenskarnas köpvanor. Vanligast är att minska inköpen av delikatessvaror och kött – det har 29 respektive 24 procent av konsumenterna dragit ner på. Däremot är det bara 14 procent som har minskat sina inköp av etiskt producerade livsmedel.

Drygt två av tre svenskar (69 procent) köper Fairtrade-märkta varor alltid, ofta eller ibland.

STORT INTRESSE FÖR PLATTFORM FÖR KLIMATNEUTRALT BYGGANDE

Sedan Göteborgs plattform för klimatneutralt byggande lanserades i augusti har drygt 75 aktörer anslutit sig.

– Intresset och engagemanget har varit överväldigande under hösten. Nya företag ansluter hela tiden, och den strömmen kommer att fortsätta, det är jag helt övertygad om, säger Susan Runsten, processledare hållbarhet på Business Region Göteborg.

·EKOSOFIA·

– Det är städerna och EU som driver klimatfrågan framåt och den här plattformen är verkligen en möjliggörare. 2019 stod bygg- och fastighetsbranschen för 21 procent av Sveriges utsläpp av växthusgaser och 35 procent av avfallet i landet så det är en otroligt viktig bransch att ställa om. Men nu händer det verkligen. Det finns en oerhörd vilja – branschen vill, staden vill, akademien vill. Och med plattformen går Göteborg före.

Vårt Göteborg

IDROTTSRÖRELSENS KLIMATMÅL – DUBBELT SÅ TUFFT SOM PARISAVTALET

Beteendeförändringar ska leda till mindre bilskjutsande av barn och ungdomar till deras idrottsaktiviteter. Så här tänker idrottsrörelsen uppnå sina tuffa klimatmål.

Svenska idrottsrörelsen siktar på att minska sina utsläpp med 15 procent årligen, vilket är ungefär dubbelt så mycket som Parisavtalet kräver till år 2030.

– Idrottsrörelsen måste ta ansvar och göra vårt för att förändra våra vanor och minska utsläpp och negativ påverkan på miljön. Bilberoendet inom idrottsrörelsen är både en miljöbov, men också en tröskel för många att delta, inte minst i socioekonomiskt svagare områden. Kan vi minska bilåkandet, hitta samverkan och alternativa färd sätt blir det lättare att delta, säger Björn Eriksson, ordförande Riksidrottsförbundet, i en kommentar.

Bland åtgärderna finns ökad cykling, samåkning och mer kollektivtrafik, men också bättre planering av spelscheman för att minska behovet av resande. Ökade informationsinsatser, gemensamma lämmeltåg på cykel där vuxna hjälper till och cyklar med barnen samt dialoger med kommun och kollektivtrafik för att förbättra säkerheten och kollektivtrafiken är andra punkter som nämns.

NY SPP-UNDERSÖKNING:

INGEN KONFLIKT MELLAN HÅLLBARHET OCH AVKASTNING

– Vår studie visar att de kunder som prioriterar hållbarhet i sitt sparande inte har gett avkall på avkastning – snarare tvärt om i vissa tidsperioder. En vanlig myt och oro är att hållbarhet ska ställas mot avkastning om man uttrycker att hållbarhet är viktigt inför ett rådgivningsmöte. Tittar man på vår data så tycks det inte finnas något belägg för den oron. I vår investeringsfilosofi är vi övertygade om att hållbarhetsaspekter kommer bli än viktigare för att hitta vinnarna på lång sikt, säger Johanna Lundgren Gestlöf, SPPs och Storebrand Sveriges hållbarhetschef.

– Ökad transparens, tydligare märkningar och urvalsmöjligheter underlättar för spararna att ta hänsyn till hållbarhetsrisker och välja till hållbara fonder/investeringar som en del av sin sparstrategi, för ökad riskspridning och långsiktigt bättre avkastning, säger Shoka Åhrman, sparekonom på SPP och Storebrand Sverige.

LÅG TILLTRO TILL FÖRETAGENS KOMMUNIKATION OM HÅLLBARHET

När företag använder begrepp som hållbar, miljövänlig eller klimatneutral i sin marknadsföring, är det bara 22 procent som litar på det, enligt Nordic Consumer Sustainability Index 2022 som genomförts på uppdrag av Nordisk Miljömärkning. Den visar att ännu färre, bara 18 procent, litar på att företagens egna märkningar leder till bra val vad gäller miljö. Undersökningen omfattade totalt 5 419 respondenter från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Många fler har förtroende för Svanen, som är en oberoende miljömärkning och den officiella svenska märkningen.

Nordisk Miljömärkning anser nu att undersökningens resultatet signalerar att kraven på hållbarhetsmärkning borde skärpas, även för de oberoende.

– Vi hoppas på kraftfulla åtgärder mot greenwashing, till exempel genom att EU:s nya lagförslag, som vill förbjuda märkning som inte grundas på ett certifieringssystem eller är fastställt av myndigheter, snarast drivas igenom, säger Anna Linusson, vd på Miljömärkning Sverige.

BARA VÄLKÄNDA MILJÖMÄRKNINGAR FÅR ANVÄNDAS UTAN FÖRKLARANDE TEXT

Endast välkända och ansedda miljömärkningssystem, bland dem EU-Blomman och Svanen, får i fortsättningen finnas på varor, utan förklarande texter om varför de är positiva för miljön.

På senare år har greenwashing i form av så kallad märkes-washing blivit allt vanligare. Men efter en dom i Patent- och marknadsöverdomstolen som inte går att överklaga, kan det vara slut på det.

Målet rör företaget Midsona som använt märkningen Ecocert Cosmos Organic vilket man menar visar att varorna har en positiv inverkan på miljön eller lägre miljöpåverkan än konkurrerande varor.

Domen innebär att Midsona inte längre får använda märkningen i reklam utan att samtidigt informera om vad den innebär, då man inte kan förvänta sig att konsumenterna känner till innebörden. Om certifieringen ska få användas måste den kompletteras med text på varan om innebörden av den. Att lägga förklaringen på en hemsida eller annan plats tillåts inte.

I domen slås samtidigt fast att "robusta och ansedda miljömärkningssystem" dit EU-Blomman och Svanen räknas, kan användas utan att behöva hänvisa till ytterligare preciseringar eller förklarande text.

STOPP FÖR KLIMATKOMPENSATION HOS ARLA EFTER STÄMNING

Att klimatkompensera räcker inte för att marknadsföra mjölk med att klimatavtrycket är noll, anser Konsumentombudsmannen som stämt Arla. Så då har Arla vidtagit åtgärder.

Konsumentombudsmannens beslut att stämma Arla för marknadsföringen av mjölk och andra produkter med netto noll klimatavtryck har lett till att Arla slutar att klimatkompensera.

- Vi behöver kunna skapa lönsamhet för de hållbarhetsinitiativ vi gör. Om vi inte kan prata om den här klimatkompensationen. Så kan vi inte motivera att vi fortsätter med det, säger Victoria Olsson till Sveriges Radio.

Konsumentombudsmannen anser å sin sida att företaget kan marknadsföra sina produkter på annat sätt, enligt Sveriges Radio.

Kaj Török hållbarhetschef hos Max, berättar att företaget använder begreppet klimatpositiv om sina hamburgare. Men inte hur som helst:

- Vi tar oss tid att förklara vad det innebär. Du kan inte läsa klimatpositiv utan att se preciseringen, det är det som är skillnaden tror vi, berättar Kaj Török för Aktuell Hållbarhet.

ARLA BRYR SIG MER OM REKLAM ÄN HÅLLBARHET

- Arlas nettonoll-reklam är ett skolexempel på greenwashing, där företag i reklamsyfte överdriver vilket klimat- och miljöansvar de tar. De vill tjäna pengar på konsumenternas önskan att köpa de produkter som har minst avtryck på vår planet och skarvar därför i sitt erbjudande. Så skriver Gustav Martner och Sandra Lamborn från Greenpeace i ett debattinlägg i Aktuell Hållbarhet.

- Och när de inte längre kan tjäna pengar på projektet så drar de sig helt sonika ur det. Men hållbarhet kräver ett långsiktigt engagemang för att fungera. Annars blir det bara just greenwashing.

- Så hur kan andra företag lära sig av detta? Jo, utan ett helhetsperspektiv på klimaträttvisa, biologisk mångfald och etiskt ansvar för både människor och djur kommer oundvikligen hållbarhetsreklamen köra i diket. Nu är det inte bara Arlas hållbarhetsreklam som hamnat där, utan själva varumärket Arla är nu i fullständigt fritt fall bland alla hållbarhetsintresserade som följt nettonoll-affären.

- Det kan tjäna som ett varnande exempel för andra marknadsavdelningar och hållbarhetschefer: Undvik genvägar, greenwashing och falska lösningar. Vill ni profilera er som ett ansvarstagande eller till och med hållbart företag, minska de faktiska utsläppen eller ställ om verksamheten.

UTBILDNINGAR PÅ PLATS – ELLER PÅ DISTANS

För närvarande planerar vi att genomföra nedanstående utbildningar på plats, i lämplig lokal, i centrala Göteborg.

Med tanke på osäkerheterna kring pandemin och ev förändringar i folkhälso-myndighetens rekommendationer är vi förberedda på att kunna genomföra utbildningarna på distans.

Utöver vid nedanstående tillfällen kan vi enkelt genomföra utbildningarna även vid andra tidpunkter, som bättre passar er verksamhet. Kontakta oss gärna!

Grundläggande miljöutbildning – 9 mars 2023

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen motsvarar kraven i Svensk Miljöbas.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Vem säger vad – och varför? – våren 2023

En halvdag om opinion och kommunikation inom miljö och hållbar utveckling. I en värld där olika intressen försöker styra vad vi uppfattar som sanningar – vem kan man egentligen lita på?

Det här berör i allra högsta grad hållbarhetsfrågorna! Därför erbjuder ”de två Eko:na” – Ekosofia och Ekocentrum – en uppskattad utbildning där du får verktygen för att analysera och förstå vad som sägs och skrivs.

Se Ekocentrums hemsida för närmare detaljer – www.ekocentrum.se

Trovärdig miljökommunikation

En halvdags workshop för dig som vill använda miljö- och hållbarhetsargument i reklam och annan marknadskommunikation, utan att riskera s.k. grönmålning. Vi går igenom både principer, standarder och lagstiftning; t ex hur reklamombudsmannen och marknadsdomstolen bedömer. Vi redovisar hur trovärdighet byggs upp, liksom fällor och fel, med egna exempel tillsammans med deltagarnas egna erfarenheter.

Vi går självklart också igenom Konsumentverkets senaste kartläggning ”Miljöargument i marknadsföring på den svenska konsumentmarknaden 2021”, liksom den svenska översättningen av ICC:s riktlinjer för ansvarsfull marknadskommunikation om miljö och klimat.

Som mottagare av Ekosofias Nyhetsbrev bedömer vi att du givit ditt samtycke till vår hantering av dina personuppgifter. Detta innebär att du även i fortsättningen kommer att få vårt nyhetsbrev. Om du inte vill ha vårt nyhetsbrev så kan du meddela oss via mail eller telefon.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se